

Розробка відкритого уроку з природознавства
Тема: «Звірі навесні. Піклування про потомство»,
«Весняні роботи людей на городах, полях та садах у
рідному краї».

Підготував:вчитель початкових класів
Садківської ЗОШ І-ІІ ступенів
Роменська Олександра Олександрівна

Тема. Тварини навесні.

Мета: З'ясувати, які зміни відбулися у житті тварин з настанням весни, розширювати знання учнів про тварин; розвивати спостережливість, мовлення, уміння порівнювати, узагальнювати; виховувати шанобливе ставлення до тварин, бажання оберігати птахів, тварин.

Привітання.

Пролунав дзвінок —

Починаємо урок.

Працювати старанно,

Щоб почути у кінці,

Що у нашій дружній класі

Діти — просто молодці!

Як завжди ми почнемо свій урок з перевірки домашнього завдання. На тому уроці ми з вами знайомилися з такою темою

Тема. Птахи навесні. Повернення перелітних птахів.

«Мозковий штурм» (Питання)

- Чим птахи відрізняються від інших тварин? (Тіло птахів вкрите пір'ям, мають крила, дзьоб)
- Скажіть будь ласка чи всі представники класу Птахи літають?
- Які бувають птахи? (Осілі, кочові, перелітні)
- Пригадайте, яких птахів називають осілими. (Осілі птахи-це...)
- А яких птахів називають перелітними? (Перелітні птахи – це птахи, які на зиму відлітають у теплі краї)
- Назвіть їх. (таблиця)

Добре. Тема сьогоднішнього уроку.

Тема. Звірі навесні. Піклування про потомство.

Відкрийте свої зошити, запишіть сьогоднішню тему.

Дорогі діти, перед тим, як розпочати наш урок візьміть будь ласка свої олівчики і відтворіть у зошиті свій настрій.

Усміхніться всім навколо:
небу, сонцю, квітам, людям.
І тоді обов'язково
День тобі веселим буде.

А зараз всі разом скажемо:

„ Я сьогодні кращий, ніж учора!”(слайд 2)

Сьогодні на уроці ви більше дізнаєтеся про зміни, що відбуваються в житті звірів з настанням тепла.

-Що таке весна?(одна із 4 пір року яка настає після зими)

- Весняні місяці?(березень квітень,травень.)

-Назвіть будь ласка особливості класу звірів!?(звірі вигодовують своє потомство молоком.)

Усі звірі вигодовують своє потомство молоком. Але не всі народжують дитинчат. Наприклад, качкодзьоб відкладає яйця. Кенгуру доношує дитинчат в особливій складці на животі — сумці. Не в усіх звірів тіло вкрите густо довгою шерстю. Наприклад, у китів і дельфінів її немає.

- Які зміни в житті звірів відбуваються з настанням весни?(линька)

— Що таке линька?(3)

Линька — це пристосування, підготовка до спекотної пори року. Тварини змінюють теплу шубу на рідкішу, коротшу і не таку теплу. Деякі тварини в процесі линьки змінюють колір свого хутра.(фото докази)

Запишіть поняття линьки в зошити.(слайд 4)

Линька-це процес зміни покриву тварин

— Які це тварини? (Заєць, білка, песець)(слайд 5)

— Чому змінюється їх забарвлення? (Можливість бути непоміченим від ворогів, тобто це пристосування до навколишньої природи.)

— Що змінилося в житті ведмедя з приходом весни? (Він пробуджується від сплячки, виходить з барлогу.)(слайд 6)

— Які тварини ще пробуджуються від сплячки? (Їжак, борсук, бурундук)

— Як ви вважаєте, чому вони пробуджуються? (Відповіді учнів.)

Виявляється, в організмі тварин є особливий годинник, який підказує час незалежно від зовнішніх умов. Посади таку тварину в постійну темряву, внутрішній годинник все одно показуватиме, коли день, а коли — ніч. Також вони показують і пору року, хоча навкруги в норі нічого не змінилося. За цим годинником і прокидаються в норах і барлогах зимові «засоні». Ведмідь прокидається у березні і з того часу не спить, а злегка дрімає, чекає відповідної погоди, щоб вийти з барлогу. Борсук, прокинувшись рано,

часто вибігає подивитися на першу відлигу. Він «легкий на підйом», та і запаси на весну в нього є. А якщо зима повернеться, то борсук ще може поспати.

- Яка ще важлива подія відбувається у тварин навесні? (Народження дитинчат)(слайд 7)
- Чому навесні? (Стає тепло, а головне — з'являється багато корму.)

Корм у різних тварин різний, кількість його зростає в різні терміни, тому не всі тварини починають розмножуватися в один і той самий час.

Як помітили вчені, кількість народжених дитинчат залежить від розміру тіла тварини. Розміри ссавців дуже різні: від 3,8 см (маса 1,5 г у карликової білозубки) до 35 м (маса близько 150 тун синього кита).

Чим дрібніша тварина, тим більше дитинчат у неї народжується, оскільки тривалість розвитку дитинчат різна.

Наприклад, миші-полівки дуже плідні. **Розвиток новонароджених відбувається швидко: з моменту народження до відходу від батьків** минає 20 днів. За весну-літо одна миша може дати потомство близько 30 полівок.

Більші тварини (бурундуки, білки, зайці, їжаки) виховують своїх дитинчат уже довше: 1,5-2 місяці. За сезон народжується на 10-15 дитинчат менше, ніж у полівок .

Серед ссавців найменш плодючі слони, коні, зебри, ламы, верблюди, олені, кити. **Раз на 2-3 роки народжують малят моржі, білі ведмеді та верблюди.** Тільки раз на рік розмножуються соболі, куниця, лисиця, вовки.

Більшість тварин-батьків турбуються про своє потомство. Їх піклування проявляється по-різному, вони: вилізують, оберігають, учать ходити, літати або плавати, захищатися, годують молоком, а потім показують їстівні рослини, учать полювати. Зазвичай про дітей піклується мама, але бувають і винятки. Тварини заздалегідь обирають територію, ретельно охороняють і готують укриття для майбутнього потомства — гнізда, нори, барліг.

Новонароджені дитинчата передусім потребують їжі. Саміці ссавців вигодовують своїх дитинчат молоком. (Птахи впродовж декількох тижнів багато разів на день повинні вкладати в дзьобики вічно голодних пташенят корми.)

-Як виховують своє потомство Хижаки?

Хижаки зазвичай живуть декілька місяців разом, за цей час вони навчають малюків усього, що необхідно їм для життя: полювання, погоня, маскування, напад, оброблення спійманої туші і т. ін.

-Ряд хижаків включає в себе родину ведмедевих, що ми знаємо про цю родину?(слайд8)

Одними з перших виходять із зимової сплячки ведмедиці, адже наприкінці зими вони народжують кілька дитинчат. До перших теплих днів самка з малюками не виходить

з барлогу, годуючи ведмежат своїм молоком. У цей період вони найбільш уразливі, оскільки жирові запаси, накопичені самкою восени, вже підходять до кінця, і молока ведмежатам не вистачає. Зате після настання тепла, коли з'являється перша їжа, малюки починають швидко додавати у вазі.

Ведмежата живуть з матір'ю 2-3 роки, разом зі старшими ведмежатами.

Родина вовчі(слайд 9)

У вовків в кінці зими починаються шлюбні ігри. Під час них утворюються пари, які при перших теплих деньках починають облаштовувати своє лігво. Трохи пізніше вовчиця виробляє світ потомство, дбають про який обоє батьків. Поки вовченята НЕ зміцніють, вони знаходяться в лігві поруч з вовчицею, а самець в цей час займається пошуком їжі для своєї родини.

В кінці зими шлюбні ігри починаються і у лисиць. Як тільки в парі, що утворилася намічається потомство, самець з самкою виривають для себе нору або використовують будь-яку вільну. Так само як і у вовків, турбота про народжених лисенят лягає на обох батьків, а якщо самець гине, на його місце приходять інші.

-Як виховують своє потомство ряд копитних?(слайд 10)

Дитинчата копитних народжуються цілком розвиненими і здатними самостійно пересуватися. Матері ретельно їх вилізують і підштовхують носом, спонукаючи звестися на ноги — інакше малюки можуть стати легкою здобиччю хижаків.

У лосів(**парнокопитні**) на початку весни з'являється потомство. Як правило, самка народжує тільки одне дитинча. На ноги лосенята можуть вставати вже через кілька хвилин після народження, а починають вільно пересуватися через три дні. Турбота про потомство і постійний пошук їжі - звичайне заняття для лосів з приходом теплих днів.

-Як виховують своє потомство ряд Сумчастих?(слайд 11)

Дитинчата сумчастих тварин з'являються на світ, коли у них добре розвинені тільки передні кінцівки і рот. Подальший розвиток відбувається в сумці матері.

Сумчасті, ссавці, які виношують потомство в утробі лише два тижні, а надалі доношування відбувається у зовнішній сумці. Більшість сучасних сумчастих поширені у Австралії.

Під час народження малюк ще сліпий, несформований та без хутра, але знаходить дорогу до сумки та приліплюється до соска. З часом він розвивається, та через кілька місяців, вкритий хутром, вже здатний вистрибувати та навіть додавати «дорослу» їжу до молока. В деяких тварин мати в цей час вже може вигодовувати наступного малюка. В цьому разі її організм виробляє різне молоко для дітей на різних стадіях розвитку.

Ряд гризунів(слайд 12)

А ось гризуни пробуджуються набагато пізніше - ближче до початку квітня, коли стає вже зовсім тепло і з'являється перша рослинна їжа. Відбувається пробудження

повільно, протягом тижня, так як взимку кров і температура тіла гризунів під час сплячки опускається з звичайних 36 С до 8-10С. Після пробудження і у них починається період спарювання.

Фізкультхвилина(слайд 13)

«Зайченята»

Сірі зайчики маленькі
(Вушка є у них довгенькі)
В лісі гралась, веселилась, —
Працювати вже стомилась.
А щоб добре працювати,
Треба трішки пострибати.
Відпочили, розім'ялись
Й до роботи знову взялись.

Ми також повині пам'ятати про те що тварин необхідно берегти,охороняти.(слайд 14)

У кожній місцевості є тварини, яких залишилося дуже мало. Вони зникають, бо люди на них полюють, знищують місця їхнього мешкання — ліси, луки, забруднюють річки й озера. Тому тварин потрібно охороняти. Щоб зберегти тварин, які зникають, їх заносять до Червоної книги України. Таких тварин заборонено знищувати.

Тварини приносять велику користь людині: як джерело харчування (м'ясо, молоко, яйця); як джерело естетичної насолоди (метелики, співучі птахи, рибки); джерело для наукових досліджень; джерело для народної медицини.

З кожним роком тварин стає все менше, і їх обов'язково треба охороняти.

Підсумок(слайд 15)Зробити запис в зошит.

Сьогодні на уроці ми з вами повині познайомитися ще з однією темою це тема **Тема. Весняні роботи людей на городах, полях та садах у рідному краї.**

Мета: установити зв'язки між працею і поведінкою людей при настанні весняної погоди і змінах у природі; закріпити в словнику дітей назви інструментів, пов'язаних із весняними роботами; розвивати увагу, спостережливість; виховувати працьовитість.

— Які весняні роботи проводять у полі з настанням весни?(Орють землю, сіють зернові культури: жито, пшеницю, ячмінь, кукурудзу, овес.)

— Які сіють зернові культури?(На городах саджають картоплю. Для посадки відбирають бульби середнього розміру. Перед висаджуванням їх пророщують у світлому приміщенні. Картопля краще росте на добре освітлених ділянках.

У теплі травневі дні висаджують розсаду перцю, помідорів, капусти.)

— Яка робота проводиться в саду?(Плодові дерева і кущі оприскують отруйними речовинами, які знищують комах-шкідників. Нижню частину стовбура плодкових дерев

білять вапном. Підрізають плодові дерева. Проріджують кущі.)

— Як висаджують саджанці плодових дерев? (Ями для дерев готують так: верхній родючий шар ґрунту складають на один бік, а нижній - на інший. На дно ями насипають горбиком верхній шар ґрунту, в який додають добрив. Саджають дерева вдвох. Одна людина опускає саджанець у яму на потрібну глибину, інша - розпрямляє корені й засипає їх пухкою землею. Після висаджування саджанці поливають (2-3 відра води).

Підбиття підсумків.

— Що нового ви дізналися про життя тварин навесні?

— Як зустрічають весну звірі? (Прокидаються від зимового сну ведмеді, борсуки, їжаки. У багатьох тварин народжуються дитинчата. Звірі линяють.)

— Чому у тварин навесні відбувається линька?

— Чому дитинчата народжуються навесні?

— Чому у рослиноїдних тварин дитинчат більше, ніж у хижаків?

— Чому навесні не полюють на хутрових звірів? (Навесні хутрові звірі линяють, втрачають густий і теплий підшерсток — це знецінює хутро. Крім того, навесні у звірів з'являються дитинчата.)

— Чому навесні тварин охороняють особливо ретельно? (Вони зайняті піклуванням про потомство.)

— Яким чином звільнення від снігу полів відбилося на праці людини? (*Люди починають виорювати ґрунт, удобрювати його.*)

— Які ж роботи навесні проводять у полі? (*Потрібно поле зорати і засіяти.*)

— Які роботи навесні проводять на городах? (*На городі треба приготувати грядки і посіяти лук, моркву, буряк, а на клумбах — посадити красиві квіти.*)

— Що роблять з приходом весни в саду? (*У саду дерева обкопати, сухі сучки і гілки підрізати, посадити нові дерева і кущі, побілити стовбури.*)

— Навіщо білять стовбури дерев?

Заключне віршоване слово (слайд16)

Наш дивний світ такий, як казка:

Он в небі хмаронька пливе.

Тож бережи його, будь ласка,

Все в ньому гарне і живе.

Он квітка полум'ям палає,

І ясне сонечко блищить.

Чарівна пташечка співає,

Все в дивосвіт прийшло, щоб жити

Підсумок проробленої роботи учнями.